

૧૧૫૮૮

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૫૮૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ જનના સંસ્કૃતિ તથા શિક્ષણ
કળા કલાદ

વિષય દ - ૧૨૧

જસમા ઓડણ

યાને

સિદ્ધરાજ જયસિંહનો સંવાદ.

એકાદશી કેરી રૂડી ગત રાણીને સ્વપ્ન આવીશુરે ટેક)

પાછલી રાતના પરોઢ રાણીએ રાજા જગાડીઓરે,

ઉઠ ગળ સરોવર ખોદાવ પાણીવીના તો પુરામરેરે,

રાજા—કેઈ પેર કડ રાણી આજ રસ્તો બતાવો તમ મુજનેરે,

ગાણી—તેડાવે રાજા તારો દુધમલ ભાણેજ આડોને લખી

કાગદ મોકલેરે,

લેખક—બારસના દીનને બપોર રાજાએ દુધમલ તેડાવીઓરે

ભાણેજ—શુરે પડયું છે મારૂ કામ મામા કેહો મને આ સમેરે,

ગળ—પાટણુમા પાણીની તાણુ તેથી સરોવર ખોદાવશુરે

ભાણેજ—કેટલા લખુ એ મામા ઓડ કેટલી લખુ એ મામા

ઓડણીરે,

રાજા—અર્ધો લાખ લખો ભાણેજ ઓડ જવા લાખ લખો

ભાણેજ ઓડણીરે

રાણી—કાગળ આપો બારોટ હાથ જઈને એ જમાસને સોપશોરે

(બારોટ હાથમા કાગળ લઈ રસ્તો અભણ્યો હોવાથી લોકોને)

પુછે છે

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ

(૨)

રોટ—હજા ખેડતા ખેડુત કીયા છે જસમાખાઈના ઓરડારે
ખડુત—હુતો ના જાણુ મારાવીરા આઘેરો જઈ ઘર પુછજેરે
લખક—ખારોટ ત્યાથી આઘ્યારે આગળ એટલ પનીયાની
મામી મળીરે

ખારોટ—પાલીરે ભરતી પનીઆર કયારે જસમાના ઓરડારે
પનીઆર—હુતો ના જાણુ મમવીર આઘેરો જઈ ઘર પુછજેરે
લખક—ખારોટ ત્યાથી આઘ્યારે આગળ ખાળક શેરીએ
મામા મળયારે

ખારોટ—શેરીમા રમતાઓ ખાળ કયારે જસમાના ઓરડારે,
ખાળક—ઉચ્ચામેડીઓ આકાશ ગગન માથે વાતો કરેરે

ખારોટ તમે મુણુને આવાર તેતો જસમાના ઓરડારે
૮ ખડ—કાગદ આપ્યો જસમાને હાથે વાચી મડને જણાવીયુરે
તળાવની સાલળી નર્વે ઓહો પાટણુ ગયારે,
(ખારોટન આવલા જોઈ સિદરાજે ખારોટને પુછ્યુ)

રાજા—કમ ખારોટ ગુ નમોઆર લઈ આવ્યા,
ખારોટ—ખાપુ રતેહના ડકા એ ઓહ પાટણુ આવી ગયા

રાજા—જસમા આની છે કે નહીં તે જલદી કહો,
ખારોટ—હા ખાપુ હા જસમા પગ હાજર છે તે સાલળી,
રાજા—આજે મનમા ઘણો આનંદ પામ્યો ને કહ્યુ કે જસમાને
મનમાં તો જીવને આનંદ થાય તે સાલળી ખારોટકહેછે

ખારેટ—બાપુ બુઓ પલી અપમગ જવી મોહીની રહીતેજ.

રાજા—હે હે નીચને ત્યા પછુ પ્રભુ આવાગત્નો પદ કરે છે
અને જોઈને મારૂ હૃદય ચીગઈ બાય છે એવુ કહી,
મુછાં બાઈ નીચેકળી પડ્યો અને બેભાન થઈ સુઈ
જયો તે જોઈ ખારેટ કહે છે

ખારેટ—જસા જમા મારા અગ્રહાતાને વાણી જમા રાજાને
શાન્તી વળી ત્યારે ઉભો થઈ કહે છે

રાજા—પ્રધાનજી

દીવાન—શ્રીમહારાજ શી આજ્ઞા છે

રાજા—બીજા ઓડોન ગામની બહાન ઉતારો આપો અને
જસમાને ગામની અદર મારા મહેલમા આવવા અજા કરે.

દીવાન—જેવી હુમ્મુ સાહેબની મરજી એવુ કહી જસમાને રાજા
એ કહ્યા પ્રમાણે કહે છે પણ જસમા માનતી નથી,
ત્યારે છેવટે રાજા આવીને સમજાવે છે

રાજા—રમીલી તારી આવી કેમજ કાયાને પાદરે પડી રહેવુ
— ચોગ્ય નથી માટે તુ તો મહેલમા આવ

જસમા—બેલા રાજાજી અમને ઓડોને મહેલમા રહેવુ ન
છાજે, વળી પોતાના પતિની સાથે હુ મેશા રહી તેમ
ની સેવાચાકરી ઉઠાવવી તે પતિવ્રતા સતીઓનો ખરો
ધર્મ છે માટે હુ તો અહીજ રહીશ.

ગાંધી—સતી તું મન ને જડ નુકી દે, તો તું હુબી થઈશ
તને હું માગી પટગાળી કરી માનીતી જનાવીશ

જસમા—ગાંધી આ તું શું બંડ છે તારા મહેવમા તારી
રાણીઓને રાખ અને પટગાળી ખન ચી મોજ માથુ

ગાંધી—સતી તું આવા કાજ પતીને તારી આવી કેમજ
કાયા મોપીને તેમા શું આનંદ માણે છે,

જસમા—તારા જેવા સુખી પુરુષ પાસે રહી મોજ ઉગવા

કરવા પ્રભુએ માડે જેની માથે પાનુ શોધ્યુ તેજ
માથે પગમાત્મા છે, અને પતિવૃતા સતીઓનું બડ
સુખ તેમાજ સમાયેલ છે, તારા ગજના ગજવદંભને
પણ તેની આગળ તુરછ છે

ગાંધી—સતી નહ માનો તા કાયજો નહ કાઢો

જસમા—ખેલતર છેડે સતીઓને પોતાના શિયળ માટે મરવુ
પડે તો પણ તે પાતાના જીવનની પરવા કરતી નથી,

લખક—ત્યાર બાદ બેઉ જણા વચ્ચે પડેના વાદવીવાદ

જસમા તથા સિદ્ધરાજના સંવાદ.

મેદરાજ—જસમા માટી થોડીં ૩ પાડ કેડોના લોકે લગી જસેરે
જસમા—ઘેલા રાજા ઘેલુમા બોલ (૨) અમારી કેડા લોઢે જડીરે
રાજા—જસમા તુ તો મહેલ પપાં (૨) બોલોડુ તને ચીર
ચુહડીરે,

જસમા—હિં ચીં રાજા તારી ગાણીને પહેરાવ (૨) અમારે
ઓઠોને લલા ચીથસ રે,

રાજા—જસમા તુ તો મહેલ પપાં (૨) પટગાણી હુ તો
તને કડરે

જસમા—પટગાણી રાજા તારી ગાણીને બનાવ (૨) અમારે
આઠોને લલા ઝુપડારે

મેદરાજ—જસમા માગ મહલે પપાં જસમા આપુ ધી ચુમમારે
જસમા—ધી ચુમમા રાજા તારી ગાણીને જમાર અમારે ઓઠોને
સુકા દુકડારે,

સિધરાજ—જસમા તુ તો કામ ન કરીશ કોમળ સુખ
કરમાઈ જમે રે,

જસમા—ઘેલા રાજા પેલું ના બોલ કામ કરી આવુ જમેરે
મેદરાજ—જસમા તુ તો કહેવુ માર માન તુજને હુ પટગાણી

કડરે
જસમા પટગાણી રાજા રાણીને બનાવ છાજેના પટગાણી આઠનેરે

(સિદ્ધરાજ તથા જસમાનો ગરબો.

ગાજ પાટણપુરમા ગરવી ગુજરનો ઘણીરે,
 સાથે મગરો પેલો મોલત્રી સિદ્ધરાજ
 જેણે પ્રજા માટે વાવ કુવા બધાવીઆરે,
 મોટામાન નરોવર દેવળ ધમ વિશાળ
 પાશી સવ પ્રજાને શત્રુ સવે નમાવીઆરે
 તેણે પાટણ પાસે એડ સરોવર આદ્યુરે
 ખોદે ખાડા ત્યાતા માલવી એડ અનેક
 નાખે મટોડા એડણે માથે લઘ પગુરે
 પાળે વડની ડાળે ઝુલે બાળક પારણુરે
 માટી લેતા જસમા ઝુલાવે નીજ બાળ
 વળતા મુખડુ દેખી જાય કુવરને વારણુરે,
 સાહે વેગે ફરતા રાજાએ દેખી પરીરે
 જાતે રૂપાળી રંગીલી પરમ ચતુર,
 પાસે જઇને રાજા કહે છે મુણ તુ સુદરીરે
 સિદ્ધરાજ—માટી ભરવાને આ કામળ કાયા કરી નથીરે,
 પાળે બેસીને રીજવ તુ તારા બાળ
 બીજા એડણે છો કામ કરે તારી વતી,
 જસમા—જસમા કહે છે રાજા કામ કરી આવુ ગમેરે

મુજને ઐચી રહેતા વાધે અજમા રોગ
 મારા નવગ દહાડા ઐઠે નવ નીઠે કદીરે,
 સિદ્ધગજ—જમમા જગલમા વમવાને તુ મરણ નધીરે
 મારા નગર તણા તુ આવીને જો નોક,
 પાટણપૂરની શોભા હુ તુજને શુ કહુ કથીરે
 જમમા—નગરે અધારી શેરીને ઉચી મેડીઓરે,
 તમા માણમ આરે ચાલ્યાનો ની માગ,
 બાણે ઉનાળે ઉભગતી ફેબુ કીડીઓરે,
 મિદ્ધગજ—જમમા માણમ બહુ દેખીને શુ ઘેલી બનીરે,
 તાગ હલકા મનમાં ઉઠે હલકા ઘાટ,
 ન કળે ખાખરની ખીસકોલી સાકર સ્વાદનેરે—
 જસમા—ગલ મેલા મન માણસના મેલા શહેરનારે,
 મેઢી ગલીઓમા મારે દુર્ગંધ,
 મેથા ઝેર તણા જીવો તે જીવે ઝેરમારે
 સિદ્ધગજ—જમમા ગજાના દરબારો ને દીડા નથીરે,
 તેમાં બાગ બગીચા ખીલે કુલ ગુલાબ,
 મેટા હોજ કુવારા ઉડે અતિશેજોરથીરે
 જસમા—રાજા જગલ આગળ બગીચા ધુળ છે રે,
 જેવો મુરજ આગળ તાગનો ચળકાટ,
 માગ જગલની મોજો તો મોઝે મુલ છે રે

મિત્રરાજ—જનમા જ ગલની વાતો તુ આજ વિમારજ

મીઠા નરઘા ને સારગી કેરા સુર,

ગાયન સુણવાને કાગે તુ મહેલ પધાગજે,

જનમા—રાજા નવ રીઝુ મારગી કેરા મુરથીરે

મેના મોર ઘષૈયા ટેવ્યા છે મુજ કાન

વાતો કાચલના ટૌકાનો તો કહેતી નથી રે,

સિદ્ધરાજ—ઓહણુ આવે તો ઉતાડ મેડી માળીએરે,

ગહેજે મિત્ર સહોદર સર્વ સમધી સાથ,

તમને પ્રીયજનો માનીને નિશીનીન પાળશુ રે

જનમા—મારે ઓહોને ઉતગ્વા જોઈએ ઝુપડીરે

મેડી માળે ચડતા મુજને આવે ફર

પડતા પગ ભાગે ને કાયા થઈ જાય કુબડી રે

સિદ્ધરાજ—ઓહણુ આવો તો પીગ્માવુ મેવા ચુરમારે,

ઝૂલે હાથી ઘોડા ગુજરપતિને દગ્યાર,

તને દેખીને હરખાશે ઓહણુ ઉગ્મારે

જનમા—મારે ઓહણુને તો વાળુ જોઈએ ઘેસના રે

રાજા શુ છે મારે હય હાથીનુ ડામ

દહીને દુધ મજેના ભારે ભુગી લેસનારે,

સિદ્ધરાજ—ઓહણુ માગી લ્યેને આછા નાળુ ઓઢણારે,

હીંગ માણુક મોતી સોનાના લડા

આવી કચનવરણી કાયા પર જોભે ઘણારે

જનમા - છાયલ ટકશે આછા સાળુ તો કાઠી જશે,

નાખુ ધામ ચણોઠી ગાઠા કઠે હાર,

પહેરે કુલ નાણી માળા તો પરગ્યો મીઠશે,

સ્થિધ ૧૪—જસમા કહે તુ મુજને કેવાંછે તારો પતીર,

તારા જેવી સમજી નારી જેને છે,

એના જેવા મુખીએ આ જગમા ખીલે નથી ર

જનમા—પવા ડડ કચીને કામ કરે નારો પતીર,

જેનો મોગીરામા બહુડ છે બહુ કુલ

જેની કાઠાળીના વાચી ધરતી જજાર,

સ્થિધ ૧૫—જેને કામ કરે તો એ ન્યાય તાગ જાગર,

એના મનમા તારોપુરો નથી વિશ્વાસ

નારી બુઝ ન બને જનમા એ તારો ધાડિ

જનમા—જલ પાણને લય લેજ નથી મનમાઠે

માગ પતિને મારા ન પૂર્ણ વિશ્વાસ,

હુ તો અન્ય જનોને લાઈ ગાણી મહુ ભારમાઠે,

સ્થિધ ૧૬—જસમા રાણાને રજાને હુ તારે કરે,

મોટા મોટારથી થજ ન આપે સામો ખાલ,

તે આગળ હુ નવ અમલ નહ વી નહ

જન્મ — રાજા ડાયા ને માયા પગ બજી નૃપનુ વન્ધુરે,
 પ્રભુએ જીવ ધર્યો છે જુદો કાયા માય
 ભારે બુધ તણુ પણ તે પદ ન ચાલે કશુ રે
 શિક્ષણ — જસમા દ્રઢતા તારી દેખી વિસ્મય થાયછે રે,
 આવા દપતીને પણ આખર હોય વિયોગ,
 મિથ્યા આ જગના મુખ માટે મન મુઝાયછેરે,
 જન્મ — ગળ ડાહ ન બાણે કાલે મારુ શુ થશે રે
 એવી અલ્પ જીવગી માણે આ સો લોક
 રૂડી રહેણી સુખ પગલોડે પુણ આપશે રે
 એવુ કહીને જસમા ટોપડી લઈ પાછી કરીરે,
 રાધે લીધા વળતી પાટણુ કરે પથ,
 થઈ છે જસમાના પતિવૃત્તની જેની ખાતરીરે

૩૬

સ ગીતના આંકડો.

૧ એકડે એક ગાધીની રાખો ટેક માગ બધુ સ્વગજ લેવુ રહેત છે	
૨ બગડે બે ગાધીની બોલો જે	મારા
૩ તગડે તણુ ગાધીનુ ગખો પણ	મારા
૪ ચોગડે ચાર ગાધી કરે વિચાર	મારા
૫ પાચડે પાચ સત્યને નથી આચ	મારા
૬ છગડે છ ગાધી કુટુંબની સહ	મારા
૭ સાતડે સાત પરદેશી કાપડને માત્ર લાત	મારા
૮ આઠડે આઠ ગાધીજનો રાખો ઠાઠ	મારા

૯ નવડે નવ ગાધીજીની શીખામણ લઉં	મારા
૧૦ એકડે મીડે દશ ગાધીજીને આપો જશ	મારા
૧૧ બે એકડે અગીઆર સો લાઈ થાઓ તયા	મારા
૧૨ એકડે બગડે બાર પડે ગાધીજીના પોબાર	મારા
૧૩ એકડે તગડે તેર પહેરો ખાદી ઘેરઘેર	મારા
૧૪ એકડે ચોગડે ચૌદ છોડો સો જન તુલ	મારા
૧૫ એકડે પાચડે પંદર મળો સ્વરાજની અદર	મારા
૧૬ એકડે છગડે સોળ હવે ખુલી ગયું છે પોલ	મારા
૧૭ એકડે સાતડ સતત ખાદીનું પહેરો અખતર	મારા
૧૮ એકડે આઠડે અઠાડ કાઢો વિદેગીને બહાર	મારા
૧૯ એકડે નવડે ઓગણીસ કાઢી નાખો ના જણ રીસ	મારા
૨૦ બગડે મીડે વીસ નહિ જન નમાવો શીસ	મારા
૨૧ બગડે એકડે એકવીસ સ્વરાજની ઘોડી ઠેકવી	મારા
૨૨ બે બગડે બાવી લણો સ્વરાજની ચાવી	મારા
૨૩ બગડે તગડે તેવી ચરોડા જેલને સેવી	મારા
૨૪ બગડે ચોગડે ચોવી ગાધીની વાટ જોવી	મારા
૨૫ બગડે પાચડે પચીસ સ્વરાજ મળે છે ખચીત	મારા
૨૬ બગડે છગડે છવી હવે શુદ્ધ ખાદી વણવી	મારા
૨૭ બગડે સાતડ સતાવી તીલક ગયા બીજ વાધી	મારા
૨૮ બગડે આઠડે અઠાવી સહિ બધુની સેવા કરવી	મારા
૨૯ બગડે નવડે ઓગણીસ મુકયા ભડવીરેએ શીમ	મારા

- ૨૦ તગડ મી' ત્રીસ પડાવી ડાયરે તા ફીસ મારા
- ૨૩૧ તગડ એકડ એકત્રીસ કયા છે અમલના ત્રી મારા
- ૩૨ તગડ બગડ બની મહિ ભાઈ કબ્બે નત્રી મારા
- ૩૩ મે તાડ તેત્રી વિદેશીએ લીધા છેત્રી મારા
- ૩૪ તગડ ઢોગડ ચોત્રી જેમ કે ગાળ ખાએ વત્રી મારા
- ૪૫ તગડ પાચડ પાત્રી વિન્ગી ચીત્રને તજ્રી મારા
- ૪૬ તગડ છગડ છત્રી ના જોડા ત્રે છેત્રારા મારા
- ૪૭ તગડ માતડ માત્રીસ ડરે સ્વભાવે ચો ફી ૧ મારા
- ૪૮ તાડ આઠડ આટત્રી પાંચે સ્વભાવની કેટલી મારા
- ૪૯ તગડ નવડ એાણુચાળીસ મહિ ટકે ગાળ તજ્રી મારા
- ૫૦ એા મી' ચાળી વિદેશી માલ નાખે પાળ મારા
- ૫૧ ચગડ એકડ એકત્રીસ ના પડે પેકે હાથે ત્રી મારા
- ૫૨ ચગડ બગડ બેત્રીસ જે હાથે પરશે ત્રી મારા
- ૫૩ એા ૭ તગડ તેતાળીસ અધરમી ગયા રાળી નાળ
- ૫૪ એા ચગડ ચુવાળી કયા છે મહારાણાની રીત મારા
- ૫૫ ચગડ પાચડ પીમતાળી કયા છે સત્રીઓની રીત મારા
- ૫૬ ચગડ છગડ છેતાળી પ્રભુ જુએ છે ત્રી મારા
- ૫૭ ચગડ માતડ નડતાળી અમાલકે નીંડા જગાળી મારા
- ૫૮ ચગડ આઠડ અડતાળી ઢંઢરે જુએ વચાવી મારા
- ૫૯ ચગડ નવડ એાણુપચા અમેા હિન્દુ ભુમીના બચા ના ૧ મારા
- ૬૦ પચડ મી' પચાસ ના ધરશે અમેા કચડા મારા

આખા હિન્દુસ્તાનમાં શ્રી મન તન વિદ્યાર્થી ભવન

રામકૃષ્ણ ગુરુકુળ

ધર્મ અને વિદ્યાનો પ્રચાર કરનાર એક જ સંસ્થાન રામ
કૃષ્ણગુરુ પ્રાદ્યુષ્ય ક્ષત્રિય અને વર્ણવ્યના ગૃહસ્થ તથા ગરીબના
વિદ્યાર્થીઓને ભણવા અને રહેવાની મોટી સુગવ. આ
સંસ્થાના ખર્ચ મા મદદ કરવી દરેક સજ્જનોને વિનવવામા
આવે. અતઃ તમામ પ્રકારનુ શિક્ષણ ઉત્તમ રીતે આપવા
અને ગમે તેવા જડ અગર નોશાની ખાળકોને ગરબી નીતમા
લાવવા ખાત્ર પ્રયત્ન કરવ મા આવે છે પ્રાચીન અને
અર્વાચીન પદ્ધતિનુ સગળી કરવામા આવ્યુ છે માટે
તમારા ખાળકો મોકલી અનુભવ કરે અને ખની શક તે
મદદ કરે ને ચોક્કસ લાભ મેળવે હેન્ડાઈલા નીચમો અન
દાખલક્રોમ વિજેરે મેળવી વ ચો જવાખ માટે ટીકીટ ખીડવી
જોઈશે

પ્રાચ નંબર ૧

વેવડીબજાર અમદાવાદ

વ્યવસ્થાપક
શ્રી સનાતન વિદ્યાર્થી ભવન
રામ કૃષ્ણ ગુરુકુળ
મહેમદાવાદ.

તાવનો આશાભર્યો આખરી રામનાથ ધસાજ

નેરોલ.

રજીસ્ટર્ડ ૮૦૮ ટ્રેસાઇડ

હીંદુ અનાથ આશ્રમ નરીયાદથી લખે છે કે
નેરોલ તાવ ઉતારવામાં અકસીર છે નેના જોડલા
જખાણુ કરીએ તેટલા ઓછી છે. કૃપા કરી એક દાન
ખાટલી નેરોલ મોકલો.

તા ૧-૨-૧૯૨૪

ધનાવનાર

ધી નેરોલ એજન્સી.

કલકત્તા અને અમદાવાદ

મધ્યમા દલા વાળાઓને ત્યાથી મળશે

ધી પગમાળ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં પગમાળ હરીવાલ ત્રાકમવાને ગાયુ

ગીચીગીડ બાલાહનુમાન—અમદાવાદ

